కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ ప్రథమ కాణ్డే చతుర్థః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ ఆ దదే గ్రావాఽస్యధ్వరకృద్దేవేభ్యో గమ్భీరమిమమధ్వరం కృధ్యుత్తమేన పవినేన్ద్రాయ సోమగ్ం సుషుతం మధుమన్తం పయస్వన్తం వృష్టివనిమిన్ద్రాయ త్వా వృత్రఘ్న ఇన్ద్రాయ త్వా వృత్రతుర ఇన్ద్రాయ త్వాఽభిమాతిఘ్న ఇన్ద్రాయ త్వాఽఽదిత్యవత ఇన్ద్రాయ త్వా విశ్వదేవ్యావతే శ్వాత్రాః స్థ వృత్రతురో రాధో గూర్తా అమృతస్య పత్నీస్తా దేవీర్దేవత్రేమం యజ్ఞం ధత్తోపహూతాః సోమస్య పిబతోపహూతో యుష్మాకగ్ం [౧] సోమః పిబతు యత్తే సోమ దివి జ్యోతిర్యత్పృథివ్యాం యదురావన్తరిక్షే తేనాఽస్మై యజమానాయోరు రాయా కృధ్యధి దాత్రే వోచో ధిషణే వీడూ సతీ వీడయేథామూర్జం దధాథామూర్జం మే ధత్తం మా వాగ్ం హిగ్ంసిషం మా మా హిగ్ంసిష్టం ప్రాగపాగుదగధరాక్తాస్త్వా దిశ ఆ ధావన్త్వమ్బ ని ష్వర। యత్తే సోమాఽదాభ్యం నామ జాగృవి తస్మై తే సోమ సోమాయ స్వాహా॥[౨]

*యుష్మాకగ్గ్ స్వర యత్తే నవచ॥**1.4.1**॥*

వాచస్పతయే పవస్వ వాజిన్ వృషా వృష్ణో అగ్ంశుభ్యాం గభస్తిపూతో దేవో దేవానాం పవిత్రమసి యేషాం భాగోఽసి తేభ్యస్త్వా స్వాంకృతోఽసి మధుమతీర్న ఇషస్కృధి విశ్వేభ్యస్త్వేన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యః పార్థివేభ్యో మనస్త్వాఽష్టూర్వన్తరిక్షమన్విహి స్వాహా త్వా సుభవః సూర్యాయ దేవేభ్యస్త్వా మరీచిపేభ్య ఏష తే యోనిః ప్రాణాయ త్వా॥[3]

*వాచః సప్తచత్వారిగ్ంశత్॥**1.4.2**॥*

ఉపయామగృహీతోఽస్యన్తర్యచ్ఛ మఘవన్ పాహి సోమమురుష్య రాయః సమిషో యజస్వాఽన్తస్తే దధామి ద్యావాపృథివీ అన్తరుర్వన్తరిక్షగ్ం సజోషా దేవైరవరైః పరైశ్చాఽన్తర్యామే మఘవన్ మాదయస్వ స్వాంకృతోఽసి మధుమతీర్న ఇషస్కృధి విశ్వేభ్యస్త్వేన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యః పార్థివేభ్యో మనస్త్వాఽష్టూర్వన్తరిక్షమన్విహి స్వాహా త్వా సుభవః సూర్యాయ దేవేభ్యస్త్వా మరీచిపేభ్య ఏష తే యోనిరపానాయ త్వా||[౪]

*దేవేభ్యః సప్త చ||**1.4.3**||*

ఆ వాయో భూష శుచిపా ఉప నః సహస్రం తే నియుతో విశ్వవార| ఉపో తే అన్ధో మద్యమయామి యస్య దేవ దధిషే పూర్వపేయమ్|| ఉపయామగృహీతోఽసి వాయవే త్వేన్ద్రవాయూ ఇమే సుతాః| ఉప ప్రయోభిరాగతమిన్దవో వాముశన్తి హి| ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రవాయుభ్యాం త్వైష తే యోనిః సజోషాభ్యాం త్వా||[౫]

*ఆ వాయో త్రిచత్వారిగ్ంశత్||**1.4.4**||*

అయం వాం మిత్రావరుణా సుతః సోమ ఋతావృధా| మమేదిహ శ్రుతగ్ం హవమ్|| ఉపయామగృహీతోఽసి మిత్రావరుణాభ్యాం త్వైష తే యోనిర్ ఋతాయుభ్యాం త్వా||[౬]

*అయం వాం విగ్ంశతిః||**1.4.5**||*

యా వాం కశా మధుమత్యశ్వినా సూనృతావతీ| తయా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్|| ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్విభ్యాం త్వైష తే యోనిర్మాధ్వీభ్యాం త్వా||[౭]

*యా వామష్టాదశ||**1.4.6**||*

ప్రాతర్యుజౌ వి ముచ్యేథామశ్వినావేహ గచ్ఛతమ్| అస్య సోమస్య పీతయే||

ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్విభ్యాం త్వైష తే యోనిరశ్విభ్యాం త్వా॥[౮]
*ప్రాతర్యుజావేకాన్న విగ్ంశతిః॥**1.4.7**॥*

అయం వేనశ్చోదయత్పృశ్నిగర్భా జ్యోతిర్జరాయూ రజసో విమానే। ఇమమపాగ్ం సంగమే సూర్యస్య శిశుం న విప్రా మతిభీ రిహన్తి॥ ఉపయామగృహీతోఽసి శణ్డాయ త్వైష తే యోనిర్వీరతాం పాహి॥[౯]
*అయం వేనః పఞ్చవిగ్ంశతిః॥**1.4.8**॥*

తం ప్రత్నథా పూర్వథా విశ్వథేమథా జ్యేష్ఠతాతిం బర్హిషదగ్ం సువర్విదం ప్రతీచీనం వృజనం దోహసే గిరాఽఽశుం జయన్తమను యాసు వర్ధసే॥ ఉపయామగృహీతోఽసి మర్కాయ త్వైష తే యోనిః ప్రజాః పాహి॥[౧౦]
*తగ్ం షడ్విగ్ంశతిః॥**1.4.9**॥*

యే దేవా దివ్యేకాదశ స్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశ స్థాఽప్సుషదో మహినైకాదశ స్థ తే దేవా యజ్ఞమిమం జుషధ్వముపయామగృహీతోఽస్యాగ్రయణోఽసి స్వాగ్రయణో జిన్వ యజ్ఞం జిన్వ యజ్ఞపతిమభి సవనా పాహి విష్ణుస్త్వాం పాతు విశం త్వం పాహీన్ద్రియేణైష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః॥[౧౧]
*యే దేవా స్త్రి చత్వారిగ్ంశత్॥**1.4.10**॥*

త్రిగ్ంశత్త్రయశ్చ గణినో రుజన్తో దివగ్ం రుద్రాః పృథివీం చ సచన్తే। ఏకాదశాసో అప్సుషదః సుతగ్ం సోమం జుషన్తాగ్ం సవనాయ విశ్వే॥ ఉపయామగృహీతోఽస్యాగ్రయణోఽసి స్వాగ్రయణో జిన్వ యజ్ఞం జిన్వ యజ్ఞపతిమభి

సవనా పాహి విష్ణుస్త్వాం పాతు విశం త్వం పాహీన్ద్రియేణైష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః॥[౧౨]

*త్రిగ్ంశద్ద్విచత్వారిగ్ంశత్॥**1.4.11**॥*

ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా బృహద్వతే వయస్వత ఉక్థాయువే యత్త ఇన్ద్ర బృహద్వయస్తస్మై త్వా విష్ణవే త్వైష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వోక్థాయువే॥[౧౩]

*ఉపయామగృహీతో ద్వావిగ్ంశతిః॥**1.4.12**॥*

మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృతాయ జాతమగ్నిమ్। కవిగ్ం సమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః॥ ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయ ధ్రువోఽసి ధ్రువక్షితిర్ధ్రువాణాం ధ్రువతమోఽచ్యుతానామచ్యుతక్షిత్తమ ఏష తే యోనిరగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయ॥[౧౪]

*మూర్ధానం పఞ్చత్రిగ్ంశత్॥**1.4.13**॥*

మధుశ్చ మాధవశ్చ శుక్రశ్చ శుచిశ్చ నభశ్చ నభస్యశ్చేషశ్చోర్జశ్చ సహశ్చ సహస్యశ్చ తపశ్చ తపస్యశ్చోపయామగృహీతోఽసి సగ్ంసర్పోఽస్యగ్ంహస్పత్యాయ త్వా॥[౧౫]

*మధుశ్చ త్రిగ్ంశత్॥**1.4.14**॥*

ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ గతగ్ం సుతం గీర్భిర్నభో వరేణ్యమ్। అస్య పాతం ధియేషితా॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వైష తే యోనిరిన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వా॥[౧౬] *॥**1.4.15**॥*

ఓమాసశ్చర్షణీధృతో విశ్వే దేవాస ఆ గత। దాశ్వాగ్ంసో దాశుషః సుతమ్॥

ఉపయామగృహీతోఽసి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః॥[౧౭]
ఇన్ద్రాగ్నీ ఓమాసో విగ్ంశతిర్విగ్ంశతిః ॥***1.4.15-16***॥

మరుత్వన్తం వృషభం వావృధానమకవారిం దివ్యగ్ం శాసమిన్ద్రమ్। విశ్వాసాహమవసే నూతనాయోఽగ్రగ్ం సహోదామిహ తగ్ం హువేమ॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా మరుత్వత ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా మరుత్వతే॥[౧౮]
మరుత్వన్తగ్ం షడ్విగ్ంశతిః॥***1.4.17***॥

ఇన్ద్ర మరుత్వ ఇహ పాహి సోమం యథా శార్యాతే అపిబః సుతస్య। తవ ప్రణీతీ తవ శూర శర్మన్నా వివాసన్తి కవయః సుయజ్ఞాః॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా మరుత్వత ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా మరుత్వతే॥[౧౯] ॥***1.4.18***॥

మరుత్వాగ్ం ఇన్ద్ర వృషభో రణాయ పిబా సోమమనుష్వధం మదాయ। ఆ సిఞ్చస్వ జఠరే మధ్వ ఊర్మిం త్వగ్ం రాజాఽసి ప్రదివః సుతానామ్॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా మరుత్వత ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా మరుత్వతే॥[౨౦]
ఇన్ద్ర మరుత్వో మరుత్వానేకాన్న త్రిగ్ంశదేకాన్న త్రిగ్ంశత్॥***1.4.18-19***॥

మహాగ్ం ఇన్ద్రో య ఓజసా పర్జన్యో వృష్టిమాగ్ం ఇవ। స్తోమైర్వత్సస్య వావృధే॥ ఉపయామగృహీతోఽసి మహేన్ద్రాయ త్వైష తే యోనిర్మహేన్ద్రాయ త్వా॥[౨౧]
మహానేకాన్న విగ్ంశతిః॥***1.4.20***॥

మహాగ్ం ఇన్ద్రో నృవదా చర్షణిప్రా ఉత ద్విబర్హా అమినః సహోభిః। అస్మద్రియగ్వావృధే

వీర్యాయోఽరుః పృథుః సుకృతః కర్తృభిర్భూత్॥ ఉపయామగృహీతోఽసి మహేన్ద్రాయ త్వైష తే యోనిర్మహేన్ద్రాయ త్వా॥[౨౨]

మహాన్నృవత్షడ్వింశతిః॥1.4.21॥

కదా చన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే। ఉపోపేన్ను మఘవన్భూయ ఇన్ను తే దానం దేవస్య పృచ్యతే॥ ఉపయామగృహీతోఽస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా॥ కదా చన ప్ర యుచ్ఛస్యుభే ని పాసి జన్మనీ। తురీయాఽఽదిత్య సవనం త ఇన్ద్రియమా తస్థావమృతం దివి॥ యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసో భవతా మృడయన్తః। ఆ వోఽర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోశ్చిద్యా వరివోవిత్తరాఽసత్॥ వివస్వ ఆదిత్యైష తే సోమపీథస్తేన మన్దస్వ తేన తృప్య తృప్యాస్మ తే వయం తర్పయితారో యా దివ్యా వృష్టిస్తయా త్వా శ్రీణామి॥[౨౩]

వస్వపతివింశతిశ్చ॥1.4.22॥

వామమద్య సవితర్వామము శ్వో దివేదివే వామమస్మభ్యగ్ం సావీః। వామస్య హి క్షయస్య దేవ భూరేరయా ధియా వామభాజః స్యామ॥ ఉపయామగృహీతోఽసి దేవాయ త్వా సవిత్రే॥[౨౪]

వామం చతుర్విగ్ం శతిః॥1.4.23॥

అదబ్ధేభిః సవితః పాయుభిష్ట్వగ్ం శివేభిరద్య పరి పాహి నో గయమ్। హిరణ్యజిహ్వః సువితాయ నవ్యసే రక్షా మాకిర్నో అఘశగ్ంస ఈశత॥ ఉపయామగృహీతోఽసి దేవాయ త్వా సవిత్రే॥[౨౫]

అదబ్ధేభిస్త్రయోవింశతిః॥1.4.24॥

హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముప హ్వయే। స చేత్తా దేవతా పదమ్॥
ఉపయామగృహీతోఽసి దేవాయ త్వా సవిత్రే॥[౨౬]

*హిరణ్యపాణిం చతుర్దశ॥**1.4.25**॥*

సుశర్మాఽసి సుప్రతిష్ఠానో బృహదుక్షే నమ ఏష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః॥[౨౭]

*సుశర్మా ద్వాదశ॥**1.4.26**॥*

బృహస్పతిసుతస్య త ఇన్దో ఇన్ద్రియావతః పత్నీవన్తం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ పత్నీవా 3 స్సజూర్దేవేన త్వష్ట్రా సోమం పిబ స్వాహా॥[౨౮]

*బృహస్పతిసుతస్య పఞ్చదశ॥**1.4.27**॥*

హరిరసి హారియోజనో హర్యోః స్థాతా వజ్రస్య భర్తా పృశ్నేః ప్రేతా తస్య తే దేవ సోమేష్టయజుషః స్తుతస్తోమస్య శస్తోక్థస్య హరివన్తం గ్రహం గృహ్ణామి హరీః స్థ హర్యోర్ధానాః సహ సోమా ఇన్ద్రాయ స్వాహా॥[౨౯]

*హరిరసి షడ్విగ్ంశతిః॥**1.4.28**॥*

అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః। ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్॥
ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నయే త్వా తేజస్వత ఏష తే యోనిరగ్నయే త్వా తేజస్వతే॥[30]

*అగ్న ఆయూగ్ంషి త్రయోవిగ్ంశతిః॥**1.4.29**॥*

ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ పీత్వా శిప్రే అవేపయః। సోమమిన్ద్ర చమూ సుతమ్॥

ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వౌజస్వత ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వౌజస్వతే॥[30]
*ఉత్తిష్ఠన్నేకవిగ్ంశతిః॥**1.4.30**॥*

తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య। విశ్వమా భాసి రోచనమ్॥ ఉపయామగృహీతోఽసి సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వత ఏష తే యోనిః సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వతే॥[32]
*తరణిర్విగ్ంశతిః॥**1.4.31**॥*

ఆ ప్యాయస్వ మదిన్తమ సోమ విశ్వాభిరూతిభిః। భవా నః సప్రథస్తమః॥[33]
*ఆ ప్యాయస్వ నవ॥**1.4.32**॥*

ఈయుష్టే యే పూర్వతరామపశ్యన్ వ్యుచ్ఛన్తీముషసం మర్త్యాసః। అస్మాభిరూ ను ప్రతిచక్ష్యాఽభూదో తే యన్తి యే అపరీషు పశ్యాన్॥[34]
*ఈయురేకాన్న విగ్ంశతిః॥**1.4.33**॥*

జ్యోతిష్మతీం త్వా సాదయామి జ్యోతిష్కృతం త్వా సాదయామి జ్యోతిర్విదం త్వా సాదయామి భాస్వతీం త్వా సాదయామి జ్వలన్తీం త్వా సాదయామి మల్మలాభవన్తీం త్వా సాదయామి దీప్యమానాం త్వా సాదయామి రోచమానాం త్వా సాదయామ్యజస్రాం త్వా సాదయామి బృహజ్జ్యోతిషం త్వా సాదయామి బోధయన్తీం త్వా సాదయామి జాగ్రతీం త్వా సాదయామి॥[35]
*జ్యోతిష్మతీగ్ం షట్త్రిగ్ంశత్॥**1.4.34**॥*

ప్రయాసాయ స్వాహాఽఽయాసాయ స్వాహా వియాసాయ స్వాహా సంయాసాయ స్వాహోద్యాసాయ స్వాహాఽవయాసాయ స్వాహా శుచే స్వాహా శోకాయ స్వాహా తప్యత్వై స్వాహా తపతే స్వాహా బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా॥[౩౬]

*ప్రయాసాయ చతుర్విగ్ం శతిః॥**1.4.35**॥*

చిత్తగ్ం సంతానేన భవం యక్నా రుద్రం తనిమ్నా పశుపతిగ్గ్ స్థూలహృదయేనాగ్నిగ్ం హృదయేన రుద్రం లోహితేన శర్వం మతస్నాభ్యాం మహాదేవమన్తః పార్శ్వేనౌషిష్ఠహనగ్ం శిఙ్గీనికోశ్యాభ్యామ్॥[౩౭]

*చిత్తమష్టాదశ॥**1.4.36**॥*

ఆ తిష్ఠ వృత్రహన్రథం యుక్తా తే బ్రహ్మణా హరీ। అర్వాచీనగ్ం సు తే మనో గ్రావా కృణోతు వగ్నునా॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే॥[౩౮]

*ఆ తిష్ఠ షడ్విగ్ంశతిః॥**1.4.37**॥*

ఇన్ద్రమిద్ధరీ వహతోఽప్రతిధృష్టశవసమృషీణాం చ స్తుతీరుప యజ్ఞం చ మానుషాణామ్॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే॥[౩౯]

*ఇన్ద్రమిత్త్రయోవిగ్ంశతిః॥**1.4.38**॥*

అసావి సోమ ఇన్ద్ర తే శవిష్ఠ ధృష్ణవా గహి। ఆ త్వా పృణక్త్విన్ద్రియగ్ం రజః సూర్యం న రశ్మిభిః॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే॥[౪౦]

అసావి సప్తవిగ్ంశతిః॥1.4.39॥

సర్వస్య ప్రతిశీవరీ భూమిస్త్వోపస్థ ఆఽధిత। స్యోనాఽస్మై సుషదా భవ యచ్ఛాఽస్మై శర్మ సప్రథాః॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే॥[౪౦] *॥1.4.40॥*

మహాగ్ం ఇన్ద్రో వజ్రబాహుః షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు। స్వస్తి నో మఘవా కరోతు హన్తు పాప్మానం యోఽస్మాన్ద్వేష్టి॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే॥[౪౧]
సర్వస్య మహాన్థ్షడ్విగ్ంశతిష్షడ్విగ్ంశతిః ॥1.4.40-41॥

సజోషా ఇన్ద్ర సగణో మరుద్భిః సోమం పిబ వృత్రహఞ్ఛూర విద్వాన్। జహి శత్రూగ్ంరప మృధో నుదస్వాఽథాఽభయం కృణుహి విశ్వతో నః॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే॥[౪౩]
సజోషాస్త్రిగ్ంశత్॥1.4.42॥

ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్॥ చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాఽగ్నేః। ఆఽప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ॥ అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమఉక్తిం విధేమ॥ దివం గచ్ఛ సువః పత రూపేణ [౪౪] వో రూపమభ్యైమి వయసా వయః। తుథో వో విశ్వవేదా వి భజతు వర్షిష్ఠే అధి నాకే। ఏతత్తే అగ్నే రాధ ఐతి సోమచ్యుతం తన్మిత్రస్య

పథా నయర్తస్య పథా ప్రేత చన్ద్రదక్షిణా యజ్ఞస్య పథా సువితా నయన్తీర్ బ్రాహ్మణమద్య
రాధ్యాసమృషిమార్షేయం పితృమన్తం పైతృమత్యగ్ం సుధాతుదక్షిణం వి సువః పశ్య
వ్యన్తరిక్షం యతస్వ సదస్యైరస్మద్దాత్రా దేవత్రా గచ్ఛత మధుమతీః ప్రదాతారమా
విశతాఽనవహాయాఽస్మాన్ దేవయానేన పథేత సుకృతాం లోకే సీదత తన్నః సగ్ంస్కృతమ్॥
[౪౫]

*రూపేణ సదస్యైరష్టాదశ చ॥**1.4.43**॥*

ధాతా రాతిః సవితేదం జుషన్తాం ప్రజాపతిర్నిధిపతిర్నో అగ్నిః। త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయా సగ్ం
రరాణో యజమానాయ ద్రవిణం దధాతు॥ సమిన్ద్రణో మనసా నేషి గోభిః సగ్ం
సూరిభిర్మఘవన్థ్సగ్ం స్వస్త్యా। సం బ్రహ్మణా దేవకృతం యదస్తి సం దేవానాగ్ం సుమత్యా
యజ్ఞియానామ్॥ సం వర్చసా పయసా సం తనూభిరగన్మహి మనసా సగ్ం శివేన। త్వష్టా
నో అత్రవ రివః కృణో- [౪౬] త్వను మార్ష్టు తనువో యద్విలిష్టమ్॥ యదద్య త్వా
ప్రయతి యజ్ఞే అస్మిన్నగ్నే హోతారమవృణీమహీహ। ఋధగయాడృధగుతాఽశమిష్ఠాః
ప్రజానన్ యజ్ఞముప యాహి విద్వాన్॥ స్వగా వో దేవాః సదనమకర్మ య ఆజగ్మ
సవనేదం జుషాణాః। జక్షివాగ్ంసః పపివాగ్ంసశ్చ విశ్వేఽస్మే ధత్త వసవో వసూని॥
యానాఽవహ ఉశతో దేవ దేవాన్తాన్ [౪౭] ప్రేరయ స్వే అగ్నే సధస్థే। వహమానా భరమాణా
హవీగ్ంషి వసుం ఘర్మం దివమా తిష్ఠతాఽను॥ యజ్ఞ యజ్ఞం గచ్ఛ యజ్ఞపతిం గచ్ఛ
స్వాం యోనిం గచ్ఛ స్వాహైష తే యజ్ఞో యజ్ఞపతే సహసూక్తవాకః సువీరః స్వాహా దేవా
గాతువిదో గాతుం విత్త్వా గాతుమిత మనసస్పత ఇమం నో దేవ దేవేషు యజ్ఞగ్ం స్వాహా
వాచి స్వాహా వాతే ధాః॥[౪౮]

*కృణోతు తానష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చ॥**1.4.44**॥*

ఉరుగ్ం హి రాజా వరుణశ్చకార సూర్యాయ పన్థామన్వేతవా ఉ। అపదే పాదా ప్రతిధాతవేఽకరుతాఽపవక్తా హృదయావిధశ్చిత్॥ శతం తే రాజన్భిషజః సహస్రముర్వీ గమ్భీరా సుమతిష్టే అస్తు। బాధస్వ ద్వేషో నిర్ఋుతిం పరాచైః కృతం చిదేనః ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్॥ అభిష్ఠితో వరుణస్య పాశోఽగ్నేరనీకమప ఆ వివేశ। అపాం నపాత్ప్రతిరక్షన్నసుర్యం దమేదమే [४९] సమిధం యక్ష్యగ్నే। ప్రతి తే జిహ్వా ఘృతముచ్చరణ్యేత్సముద్రే తే హృదయమప్స్వన్తః। సం త్వా విశన్త్వోషధీరుతాఽఽపో యజ్ఞస్య త్వా యజ్ఞపతే హవిర్భిః। సూక్తవాకే నమోవాకే విధేమాఽవభృథ ని చఙ్కుణ నిచేరురసి ని చఙ్కుణాఽవ దేవైర్దేవకృతమేనోఽయాడవ మర్త్యైర్మర్త్యకృతమురోరా నో దేవ రిషస్పాహి సుమిత్రా న ఆప ఓషధయః [१०] సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మో దేవీరాప ఏష వో గర్భస్తం వః సుప్రీతగ్ం సుభృతమకర్మ దేవేషు నః సుకృతో బ్రూతాత్ప్రతియుతో వరుణస్య పాశః ప్రత్యస్తో వరుణస్య పాశ ఏధోఽస్యేధిషీమహి సమిదసి తేజోఽసి తేజో మయి ధేహ్యాపో అన్వచారిషగ్ం రసేన సమసృక్ష్మహి। పయస్వాగ్ం అగ్న ఆఽగమం తం మా సగ్ం సృజ వర్చసా[१०]

*దమేదమ ఓషధయ ఆ షట్చ॥**1.4.45**॥*

యస్త్వా హృదా కీరిణా మన్యమానోఽమర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి। జాతవేదో యశో అస్మాసు ధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వమశ్యామ్॥ యస్మై త్వగ్ం సుకృతే జాతవేద ఉ లోకమగ్నే కృణవః స్యోనమ్। అశ్వినగ్ం స పుత్రిణం వీరవన్తం గోమన్తగ్ం రయిం నశతే స్వస్తి॥ త్వే సు పుత్ర శవసోఽవృత్రన్ కామ కాతయః। న త్వామిన్ద్రాతి రిచ్యతే॥ ఉక్థఉక్థే సోమ ఇన్ద్రం మమాద నీథేనీథే మఘవానగ్ం [१२] సుతాసః। యదీగ్ం సబాధః పితరం న పుత్రాః సమానదక్షా అవసే హవన్తే॥ అగ్నే రసేన తేజసా జాతవేదో వి రోచసే।

రక్షోహాఽమీవచాతనః॥ అపో అన్వచారిషగ్ం రసేన సమసృక్ష్మహి। పయస్వాగ్ం అగ్న ఆఽగమం తం మా సగ్ం సృజ వర్చసా॥ వసుర్వసుపతిర్ హికమస్యగ్నే విభావసుః। స్యామ తే సుమతావపి॥ త్వామగ్నే వసుపతిం వసూనామభి ప్ర మన్దే [౪౩] అధ్వరేషు రాజన్న్। త్వయా వాజం వాజయన్తో జయేమాభి ష్యామ పృత్సుతీర్మర్త్యానామ్॥ త్వామగ్నే వాజసాతమం విప్రా వర్ధన్తి సుష్టుతమ్। స నో రాస్వ సువీర్యమ్॥ అయం నో అగ్నిర్వరివః కృణోత్వయం మృధః పుర ఏతు ప్రభిన్దన్న్। అయగ్ం శత్రూఞ్జయతు జర్హృషాణోఽయం వాజం జయతు వాజసాతౌ॥ అగ్నినాఽగ్నిః సమిధ్యతే కవి-ర్గృహపతి-ర్యువా। హవ్యవాడ్జుహ్వాస్యః॥ త్వగ్గ్ హ్యగ్నే అగ్నినా విప్రో విప్రేణ సన్త్సతా। సఖా సఖ్యా సమిధ్యసే॥ ఉదగ్నే శుచయస్తవ వి జ్యోతిషా॥[౪౪]

*మఘవానం మన్దే హ్యగ్నే చతుర్దశ॥**1.4.46**॥*

వాచః ప్రాణాయ త్వా। ఉపయామ గృహీతోఽస్యపానాయ త్వా। ఆ వాయో వాయవే సజోషాభ్యాం త్వా। అయమృతాయుభ్యాం త్వా। యా వామశ్విభ్యాం మాధ్వీభ్యాం త్వా। ప్రాతర్యుజావశ్విభ్యాం త్వా అయం వేనశ్శణ్డాయ త్వైష తే యోనిర్వీరతాం పాహి। తం మర్కాయ త్వైష తే యోనిః ప్రజాః పాహి। యే దేవాస్త్రింశదాగ్రయణోఽసి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః। ఉపయామ గృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వోక్థాయువే। మూర్ధానమగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయ। మధుశ్చ సగ్ం సర్పోఽసి। ఇన్ద్రాగ్నీ ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వా। ఓమాసో విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః। మరుత్వన్తం త్రీణీన్ద్రాయ త్వా మరుత్వతే। మహాన్త్వే మహేన్ద్రాయ త్వా। కదాచనాదిత్యేభ్యస్త్వా। కదా చన స్త్రరీర్వివస్వ ఆదిత్య। ఇన్ద్రగ్ం శుచిరపః। వామం త్రీన్దేవాయ త్వా సవిత్రే। సుశర్మావిశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః। బృహస్పతిస్త్వష్ట్రా సోమం పిబ స్వాహా। హరిరసి సహ సోమా ఇన్ద్రాయ స్వాహా। అగ్న ఆయూగ్ ష్యగ్నయే త్వా తేజస్వతే। ఉత్తిష్ఠన్నిన్ద్రాయ త్వౌజస్వతే। తరణిస్సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వతే। ఆ తిష్ఠాద్వ్యాషడిద్రాయ త్వా షోడశినే। ఉదు త్యం చిత్రమ్। అగ్నేనయ దివం గచ్ఛ। ఉరుమాయుష్టే యద్దేవా ముముగ్ధి। అగ్నా విష్ణూ ముముక్తమ్। పరా వై పఙ్త్యః। దేవా వై యే దేవాః పఙ్త్యా। పరా వై సవాచమ్। దేవాసురాః కార్యమ్। భూమిర్వ్యతృష్యన్। ప్రజాపతిర్వ్యక్షుధ్యన్। భూమిరాదిత్యా వై। అగ్ని హోత్రమాదిత్యో వై। భూమిర్లేకస్సలేకస్సులేకః। విష్ణోరుదుత్తమమ్। అన్నపతే పునస్త్వాఽఽదిత్యాః। యస్త్వా సుష్టుతమ్। త్వమగ్నే సుష్టుతిమ్। యస్త్వా విరోచసే। త్వమగ్నే వి చర్షణే॥

ఆ దదే వాచస్పతయ ఉపయామగృహీతోస్యా వాయో అయం వాం యా వాం ప్రాతర్యుజావయం వేనస్తం ప్రత్నథా యే దేవాస్త్రిగ్ం శదుపయామగృహీతోసి మూర్ధానంమధుశ్చేన్ద్రాగ్నీ ఓమాసో మరుత్వన్తమిన్ద్ర మరుత్వో మరుత్వాన్మహాన్మహాన్నృవత్కదా వామమదబ్ధేభిర్ హిరణ్యపాణిగ్ం సుశర్మా బృహస్పతిర్ హరిరస్యగ్న ఉత్తిష్ఠన్తరణిరా ప్యాయస్వేయుష్టే యే జ్యోతిష్మతీం ప్రయాసాయ చిత్తమా తిష్ఠేన్ద్రమసావి సర్వస్య మహాన్త్సజోషా ఉదు త్యం ధాతోరుగ్ం హి యస్త్వా షట్చత్వారిగ్ంశత్॥46॥

ఆ దదే యే దేవా మహానుత్తిష్ఠన్త్సర్వస్య సన్తుదుర్మిత్రాశ్చతుఃపఞ్చాశత్॥54॥

ఆ దదే తవ వి జ్యోతిషా॥

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి ప్రథమకాణ్డే చతుర్థః ప్రశ్నః॥